

Työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoinnin uutiskirje 2/2023

Valtioneuvosto kehittää yhteistä ennakointia

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle vaalikausittain tulevaisuusselonteon, jonka tarkoituksena on tunnistaa päätöksenteon kannalta tärkeitä, tulevaisuudessa erityistä huomiota vaativia asioita. Eduskunta vastaa siihen omalla mietinnöllään, joista tuorein annettiin helmikuussa 2023. Eduskunnan mietinnön evästyket mielessään valtioneuvoston ennakointityöryhmä on suunnitellut työnsä jatkoa uudella hallituskaudella. Yhdessä tärkeäksi keskustelun aiheeksi on noussut se, miten valtioneuvoston yhteinen ennakointi tukee ministeriöiden omaa ennakointia ja strategiatyötä, ja miten yhteyttä ennakoinnin, strategiatyön, tutkimusten hyödyntämisen ja ministeriöiden ydinprosessien välillä voidaan parantaa - nähdäänkö ennakointi osana johtamisarkkitehtuuria?

Valtioneuvostossa on toiminut eri ministeriöiden jäsenistä koostuva ennakointityöryhmä jo usean vuoden ajan. Ryhmää johdetaan valtioneuvoston kansliasta. Mennyt hallituskausi oli työryhmälle hyvin työteliäs, koska eduskunnalle annettu Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko (osa I) valmisteltiin ensimmäistä kertaa kokonaan virkamiestyönä ennakointityöryhmän koordinoimana, Valtioneuvoston kanslian johdolla.

Uusi toimintatapa tuotti hyvän tuloksen, sillä eduskunta totesi helmikuussa 2023 selonteosta antamassaan mietinnössä, että tulevaisuusselontekoprosessi on ollut laaja, osallistava ja menetelmällisesti laadukas ja se otti hyvin huomioon edellisen eduskunnan tulevaisuusmietinnön lausumat. Edellinen eduskunta edellytti muun muassa sitä, että selonteon valmistelu kiinnitetään paremmin ministeriöiden yhteiseen ja jatkuvaan ennakointiin. Helmikuun mietinnössään eduskunta edellyttää mm. sitä, että lainsäädännössä huomioidaan paremmin seuraavat sukupolvet ja että valtioneuvosto kehittää päätöksentekijöiden tulevaisuusvalmiuksia. Eduskunta on antanut tulevaisuusselontekoa koskevia mietintöjä jo vuodesta 1993.

Hallituskausittain valmistellaan nykyisin kolme keskeistä ennakointiasiakirjaa: 1) Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko eduskunnalle, 2) tulevaisuusksaus/-katsaukset, jotka ovat ministeriöiden (virkamiesten) näkemykset tulevalle hallituskaudelle ja 3) kansliapäälliköiden pääviestit. Selonteon aikajänne tulevaisuuteen on näistä kolmesta pisin - viimeisimmässä selonteossa katse suunnattiin skenaarioiden muodossa vuoteen 2040 asti. Tulevaisuusksaus pyritään valmistelevaan niin, että hallituskauden viimeisenä kesänä puolueilla on mahdollisuus hyödyntää niitä omien ohjelmiansa laatimisessa. Tulevaisuusksauskatsauksessa aikajänne on parin seuraavan hallituskauden pituinen. Kansliapäälliköiden yhteiset viestit taas kiteyttävät keskeiset haasteet ja kehittämistarpeet juuri ennen vaaleihin valmistautumista hallitusohjelmaa ajatellen. Näiden asiakirjojen liittymäpintoja valtioneuvoston muuhun ennakointitoimintaan tulee eduskunnan mukaan myös kehittää.

Haasteena monessa ministeriössä on vähäiset resurssit ja vaikeus sovittaa oman ministeriön ja ennakointiryhmän toimintaa. Toimintatavat ja sijoittuminen ministeriöorganisaatiossa vaihtelee paljon eri ministeriöiden välillä. Osassa ministeriöitä ennakoinnin ja strategiatyön yhteensovittaminen on parhaillaan kehittämiskohteena, osassa ennakointi taas liittyy läheisemmin tietojohdamisen kehittämiseen (kuten TEM:ssä pyritään tekemään) tai kolmantena vaihtoehtona itse ennakointiprosessia kehitetään. Ryhmä on tunnistanut läheisen yhteyden myös riskienhallinnan ja ennakointityön välillä.

Lisätietoja:

Tiina Tikka, Kehitysjohtaja, Työ- ja elinkeinoministeriö
tiina.tikka@gov.fi

Alla olevista linkeistä pääset tutustumaan tekstissä mainittuihin julkaisuihin:

[Valtioneuvoston Tulevaisuusselonteko \(2023\)](#)
[Eduskunnan mietintö Tulevaisuusselonteosta \(PDF\)](#)
[Tulevaisuusksaus \(2022\)](#)
[Kansliapäälliköiden pääviestit \(2023\)](#)

Kuva: Marja Väänänen

Jotpan tuleva Osaamistarvekompassi näyttää osaamisen kehittämisen suuntaa

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa) kehittää vuosina 2022-2024 osaamisen ennakointitiedon tietopalvelun. Palvelun rakentamiseen on saatu rahoitusta EU:n elpymisvälineestä (ERF). Osaamistarvekompassi.fi -palvelun ensimmäinen versio avataan vuoden 2023 loppuun mennessä. Palvelu tarjoaa tietoa työelämän osaamisen tilannekuvasta. Jotpan strategisena tavoitteena on hyödyntää dataa myös osaamispalveluiden rahoitusta ennakoituihin osaamistarpeisiin kohdentamalla.

Julkisen tietopalvelun tieto tuotetaan analysoimalla ja yhdistelemällä saatavilla olevaa dataa tietolustalla sekä tilastollisen laskennan että edistyneen analytiikan keinoin.

Ensimmäinen valmistuva sisältökokonaisuus keskittyy ammattisiirtymien analyysiin, jolla havainnollistetaan työvoiman ammatillisia siirtymiä alalta toiselle. Tilastollinen data siirtymistä kytketään tietoon ammattialojen tärkeimmistä osaamisista. Siirtymät ovat mahdollisia, mikäli vanhan ja uuden ammatin tutkinto- ja osaamisvaatimukset ovat samanlaisia. Toisaalta yksilön toivoma siirtymä voi toteutua myös osaamisen kehittämisellä. Sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta olisi toivottavaa, että urasiirtymiä edistettäisiin jatkuvan oppimisen palveluita hyödyntämällä eikä useita tutkintoja suorittamalla. Ammattialojen osaamisvaatimusten läpinäkyvyys auttaa hahmottamaan siirtymien vaatiman osaamisen kehittämisen vähimmäisvaatimukset.

Seuraavassa vaiheessa ammattialoihin kytketään myös ennakointitieto ammattialojen ennakoituista osaamistarpeista. Palvelun suunnittelussa on lisäksi tunnistettu tarve tarjota ennakointitiedon hyödyntämiseen tukea, sillä tiedon hyödyntäminen vaatii jonkin verran ymmärrystä ennakointitiedon tuottamisen prosessista, ennakoinnin menetelmistä ja eri aikavälejä koskevan tiedon yhdistämisen haasteista. Palvelun kehittämistyössä on myös havaittu, että ammattialojen osaamistarvetiedon ohella on tarvetta osaamisperustaiseen työmarkkinanäkymien tarkasteluun. Toisin sanoen, mitä mahdollisuuksia erilaiset osaamisen yhdistelmät mahdollistavat tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Tietolustan ja tietopalvelun kehittäminen edellyttää toimiala-, ammattiala- koulutus- ja osaamisluokittelujen harmonisointia sekä yhteistyön vahvistamista eri hallinnonalojen ja muiden ennakointitiedon tuottajien välillä myös eri aikavälejä koskevan tiedon suhteen. Tiedon muotoilu asiakaslähtöisesti helppokäyttöiseksi ja kiinnostavaksi on tärkeä osa palvelun kehittämistä.

Osaamistarvekompassi.fi:n tärkeimmät asiakasryhmät ovatkin koulutus- ja työllisyyssektorien asiantuntijat, päätöksentekijät ja media.

Kuva: kuvan on luonut Open AI:n tekoälypalvelu DALL-E 2

Lisätietoja:

Samuli Leveälähti, Kehittämispäällikkö
samuli.levealahti@jotpa.fi

Satu Meriluoto, Projektipäällikkö
satu.meriluoto@jotpa.fi

Ajankohtaista

Ammattibarometri uudistuu – luvassa entistä laajempi tietopaketti lähitulevaisuuden työvoima- ja osaamistarpeista

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee loppuvuodesta 2023 ensimmäisen Työvoimabarometrin, joka kokoa sekä ammatti- että toimialakohtaista tietoa työvoima- ja osaamistarpeista. Aiemmin tietoa työvoimatarpeista on julkaistu Ammattibarometrisä, jonka nimi muuttuu uudistuksen myötä. Tavoitteena on tuottaa nykyistä parempien tilannekuvaa työmarkkinoista alueilla ja koko Suomessa.

[Lue lisää](#)

Kuva: Marja Väänänen

Kuva: AdobeStock_350888164

Valtakunnallisessa alue- ennakoinnin seminaarissa 1.-2.6. Mikkelissä teemana tulevaisuuden osaaminen

”Lämpimästi tervetuloa valtakunnalliseen alueennakointiseminaariin 1.-2.6. Mikkelin, lähdetään yhteiselle tutkimusmatkalle osaamisen tulevaisuuteen! Vuosittain järjestettävä alue-ennakoinnin seminaari kokoa yhteen kaikki aluekehityksestä ja tulevaisuudesta kiinnostuneet. Tapahtuma järjestetään kesän alussa Etelä-Savossa, Mikkelissä sekä virtuaalitoteutuksena.”

Lähde: Etelä-Savo ennakoi –sivusto

[Lue lisää](#)

Suomen suunta: ehdotukset tuottavuuden kasvulle ja työvoiman saatavuudelle seuraavalla hallituskaudella julkaistu

Suomen suunta -hankkeessa työmarkkinaosapuolet pohtivat yhdessä asiantuntijoiden kanssa keinoja vauhdittaa Suomen talouskasvua tulevalle vaalikaudella. Tavoitteena oli löytää Suomelle uusi kestävämpi suunta ja samalla vahvistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua. Työministeri Tuula Haataisen käynnistämän Suomen suunta -hankkeen loppuraportti julkaistiin 27.3.2023 Säätyalalla.

[Lue lisää](#)

Kuva: AdobeStock_266809885

Jos et halua jatkossa lukea tätä uutiskirjettä, ilmoitathan siitä meille täyttämällä [tämän lomakkeen](#), niin poistamme sinut sähköpostilistalta. Tietosuojaseloste on löydät [täältä](#).

Kannustamme jakamaan uutiskirjettä eteenpäin kaikille, joiden ajattelette olevan kiinnostuneita työvoima- ja osaamistarpeiden ennakoinnista ja sen kehittämisestä. Uutiskirjeen tilauslomake löytyy [täältä](#). Jos organisaationne haluaisi tuoda omaa ennakointityötään esille uutiskirjeessämme, otamme vastaan juttuideoita osoitteeseen ennakointi.tem@gov.fi